

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	6 for. 20 kr.
" pol leta	3 " 30 "
" četert leta	1 " 70 "

Po pošti:

Za celo leto	7 for. 50 kr.
" pol leta	3 " 80 "
" četert leta	2 " " "

SLOVENEK

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat, 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. posem.

St. 49.

V Celovcu v saboto 1. julija 1865.

Tečaj I.

VABILO.

„Slovenec“ — še le pol leta star — je zrastel skorej za polovico in bode čč. gg. naročnikom dohajal v podobi, v kterej ga danes pred seboj vidite. Podoba njegova je drugačna, duh njegov pa ostane stari: „Prava omika v političnih, narodnih in cerkvenih zadevah in resnična ravnopravnost tudi slovenskega naroda in jezika,“ to si je zapisal „Slovenec“ na svoje bandero, kterege se bode zvesto držal do smerti svoje. V tem duhu in v tem namenu bode podajal najprej vvodne članke, potem dopise od vseh strani slovenskih dežel, dalje kratke politične pregled vseh držav po celem svetu in slednjič še drobne novice, ki se pogostoma godé naše dni. Pod čerto bode tudi stal „Besednik“ (feuilleton), ki bode pripovedoval in popisoval vse, kar se vjema s pravo slavjansko politiko in omiko. — Veseli smo slišali od več strani, da se je „Slovenec“ svojim čč. gg. naročnikom prikupil; le ta edina želja se je naznanjala ustmeno in pismeno, naj se „Slovenec“ preobleče v spodobnejšo, lepšo in večjo podobo. Ne vemo, kako bomo izhajali in „Slovenec“ novo, lepšo in večjo obleko plačevali, ker še stara ni plačana do čistega. Pa pravo, darežljivo, domoljubno serce nas goni in sili, da poskusimo tudi še to — poslednje.

Slovenski rodoljubi! Spolnili smo mi vašo željo in storili, kar in kolikor premoremo, — storite tudi vi, kar je v vaših močéh in uslišite našo prošnjo!

Besednik.

Jugoslavjani.

V prvem listu drugega polletja pogleda „Slovenec“ na svoje brate na slavjanskem jugu. Terdo se jim večidel godi pod težkim jarmom turškega trinoga. Junaški Serbi so se tega jarma znebili in l. 1815 oprostil svojo deželo. Spomin na to slavno delo so Serbi ravnokar v Topčideru obhajali. Ravno v poslednjih dveh listih je „Slovenec“ pravil, kaj je bil pomen petdesete obletnice serbske vstaje, v katerem smislu se je obhajala binkoštna svečanost v Topčideru, — ali, žali-bože! reči mora pa tudi koj, da ni bilo vse narodno, da ni bilo vse na svetkovini, česar so pričakovali pravi rodoljubi. Nam se dozdeva, da se je marsikteremu serce žalosti topilo, premišljevalje, kako se godi bratom po sosednji Bosni in Bulgariji, po Hercegovini in v Černi gori.

Oh kako jim je neki? Poglejmo pa, da vidimo! —

Bosanska sirota beži, gnana po neki temni osodi, kupoma čez Savo in Drinjo.

Naša prošnja pa je:

1. Naj vsi čč. gg. naročniki, ki so dozdej „Slovenca“ prejeli, pa svoje naročnine poslali niso, to svojo dolžnost spolnijo do konca tega meseca.

2. Naj ti čč. gospodje vsi vsi „Slovenec“ zvesti ostanejo tudi zanaprej in ne odpade nobeden: Pri nas Slovencih šteje vsak posamezen naročnik.

3. Naj si vsi ti čč. gospodje, kolikor koli le premorejo, zvesto prizadevajo, da „Slovenec“ pridobé še novih prijateljev in naročnikov: Vsak naročnik naj vjame vsaj še enega novega naročnika!

4. Naj nam čč. gospodje, naj si bode iz ktere koli dežele in iz ktere koli stanu, pridno in pogostoma dopisujejo in naznanjajo vesoljnemu svetu vesele in žalostne dogodbe, obljubljene in v djanju podeljene pravice slovenskega ljudstva, naj da pomaga, komur je oblast in dolžnost.

Za slavjanski svet in narod se snujejo imenitne reči; — Slovenci! ali mar nočete nič slišati od njih? — ali mar mislite svoje roke križem držati ravno zdaj, ko nam gre za glavo! — ali mar ste tako abotni in pričakujete, da bodo drugi delali za vas? Pomagaj si sam — in Bog ti bode pomagal! Zatorej Slovenci! lepo prosimo in vabimo, da nas podpirate z denarjem in persom! Alite, da se „Slovenec“ ne bode goljufal? „Slovenec“ velja od 1. julija do konca septembra brez pošte: 1 gld. 70 kr., po pošti: 2 gld.; — od 1. julija do konca decembra brez pošte: 3 gld. 30 kr., po pošti: 3 gld. 80 kr.

Kam da beži, česa išče, tega menda še sama prav ne ve. Ali jo morda vabi tje nova serbska naselbina postava, ali tistih 50 tisoč goldinarjev, ki so jih na Dunaju v podporo bosanskim beguncem dovolili, ne vemo za terdno; toda zdi se nam ta podpora prepričla za tisoč in tisoč glav, kneževina pa tudi nima zdaj toliko novcev (denarja), da bi vsem naselnikom, kakor potrebujejo, pomagati zamogla.

Mi bi rekli, da je tu neka velika zvijača, ki meri na to, da bi se ukončal po Bosni naš narod, da bi se zmešnjave napravile po serbski kneževini, zraven tega pa, da bi se ojačilo v njej turško gospodarstvo. Bosanske muke bile bi le na pol muke, da bi se le tem, ki so ostali v domačiji, bolje godilo! Ali temu ni tako. Izselniki ne puščajo svojih zemljišč rojakom svojim, — ognjišča njihova jemljó v posest divje čerkeške trume, ki bodo najberže iz domovine pregnali še te, ki je niso hotli ali mogli dozdej zapustiti. To novo azijsko preseljevanje je nesrečno za narod slavjanski in sramotno za vso izobražen Evropo. Da je pa turška vlada to dosegla, da sme pred obličjem kerščanskih evropskih vladarjev kerščansko vero tako zatirati, mohamedansko pa raz-

Naročnina naj se pošilja v franki ranih listih na „Vredništvo Slovenca“. Od 1. julija naprej zamoremo zavoljo velikih stroškov „Slovenca“ le pošiljati tistim gospodom, ki nam ali gotov denar ali vsaj poseben list pošljejo in naznanijo, da so volje „Slovenca“ prejemanj in podpirati. Da se torej redno pošiljanje „Slovenčev“ nikomur ne preterga, prosimo z naročnino ne odlašati!

V Celovcu 14. junija 1865.

Vredništvo.

Novo ministerstvo.

Govori se o ministerski krizi, slišimo in beremo, da dobimo novo ministerstvo. Priložnost in dolžnost torej je, da tudi „Slovenec“ naznani svojo misel.

„G. Smerling pojde“ — tako preide vsa posvetna čast in slava! Bili so časi, ko so Smerlinga kovali v zvezde in po svetu trobili na vsa usta, da je ravno ta gospod in samo le ta gospod edini, ki zamore ustavno in svobodno Avstrijo osrečiti in poslaviti. Gorje mu, kdor je bil drugih misli in jih očitno naznanil pred svetom: Bil je starokopitnež, nasprotnik omiki, napredku in svobodi, sovražnik in izdajavec Avstrije. Minula pa so štiri leta, in vse se je spreobrnilo. Ravno tisti ljudje in ravno tisti časniki, ki so prej Smerlinga povzdigovali in molili kot zveličarja, nimajo zdaj besed dosti grenkih in psič dosti ostrih za ravno tega gospoda. Slavjani so precej s konca očitno izrekli in na znanje dajali, da do Smerlinga in njegovih ministerskih tovaršev nimajo zaupanja. Pa tudi zdaj pohlevno in mirno pa naravnost povedó, da jim ni žal, ako odstopi zdanje ministerstvo. In res ni nemogoča reč, da se v djanju izpolni, kar

širjati, je to narodu našemu že poslednji opomin, da se mu od nikodar več ni nadjati rešenja, ako ga sam v sebi ne najde. To je zahvala evropska za njegove muke, ki jih je preterpel, da se je obvarovalo in ohranilo kerščanstvo in omika v zahodu pred izhodno nevero in divjostjo!

Bulgarcem se nič bolje ne godi. Krepkejši in izobraženejši bulgarski narod ne terpi samo tega, da se naseljujejo mohamedanski Cerkesi v njihovih krajih, in da jim smejo jemati, kar morejo, ampak vsiljujejo se jim tudi še nove postave, da se vniči stara občinska postava, da se zatere omika, ki jo je marljivo gojil Bulgarec od starodavnih časov v domačiji svoji. To je tedaj sad velikega evropskega kongresa (zbor) v Parizu l. 1856, iz kterege se je po svetu trobilo, da bodo zanaprej vse večje vlade skerbele za to, da se kerščanskim prebivcem po Turškem zlajša in poboljša njih žalostno stanje? — Teh deset let, ki bodo zdaj kmalo pretekla, okusil je narod bulgarski do dna čašo terpljenja, ki so mu jo tamkaj pripravili; dosti mu je, da se zdaj le opomni, da vidi, česa se mu je nadjati od velikega tega varstva; koliko da veljajo takratne lepe in sladke besede!

se tako pogostoma govori. Občna in vesoljna nezadovoljnost po celi Avstriji, — potovanje presvitlega cesarja v Buda-Pešto, — sklicanje deželne zbornice za trojedino kraljevino, — naše žalostne finančne zadeve, — zgubljena štiri zlata leta: vse to verjetno dela, da bode s to govorico resnica: Čakati nikdo ne more in noče več!

Kaj pa bode potem, ako g. Šmerling in njegovi tovarši odstopijo? Bog daj, da doživimo boljših dni in da prisveti Avstriji mila zvezda stare moči in slave. Pa — ako pojdejo samo le osebe in ostane stara sistema, po tem ostane tudi stara nesreča in nevarnost in navstanejo gotovo hudi, žalostni časi, katerih nas Bog obvaruj! Sistema torej naj se spremeni, — po tem naj ostanejo stari ministri, ako so le volje in misli hoditi po drugem potu. Če so pa možje terdnega značaja, ki nočejo odstopiti od sistema, katero po svojih mislih za edino pravo in zveličavno imajo: naj slovo dajo ministerskim stolom in prostor naredijo drugim možem, ki so misli in volje, Avstrijo vladati po drugem kopitu. V tem primerljiju je pa prava — bi rekli — edina potreba, da se poišče avstrijsko ministerstvo. Nihče ne more tajiti, da je zdanje ministerstvo bilo samo le nemško in se držalo izključno stare avstrijske politike, ktera je od nekdaj bila več nemška kakor avstrijska. Avstrija šteje Nemcev, Slavjanov, Italijanov, Madjarov in Romanov. Lahko se Nemec prevzame, drugi narodi pa lahko zgubé zaupanje in ljubezen, ako okoli presvitlega cesarja na ministerskih klopéh sedé sami in drugim narodom že od nekdaj ko za neprijazne znani Nemci. Vsi avstrijski narodi štejejo visoko izobraženih, svobodnomislečih, rodoljubih in lojalnih mož. Priča nam je državni zbor od leta 1848 in 1860. Ako torej nastopi tista doba, da g. Šmerling in njegovi tovarši odstopijo in si naš presvitli cesar poišče novih svetovalec: naj ga Bog razsvetli in mu pomaga izvoliti si takih gospodov, ki imajo serce in um za tako imenitno in težavno nalogo. Največi dobiček bode pa že ta, ako bode novo ministerstvo v resnici avstrijsko, ne nemško, ne madjarsko, ne slavjansko, ne italijansko: Mnogojezično Avstrijo naj vlada ministerstvo — avstrijsko!

Deržavni zbor.

Nosila je te dni zvonec gosposka zbornica. Krog nje se je vse sukalo. Po časovnih okoliščinah se nam tudi zborovanje njeno pomenljivo zdi in ne bode zdaj vendar brez uspeha. Zakaj niso naši „lordi“ — gospodje — prej tako terdo na noge sto-

pili? Opozicija bode gotovo slednjič zmagala, pa reči se mora, da so bili spet ogerski državniki veliko pripomogli, da se je dozdane čudno stanje, da tako rečemo, prederlo. Dunajska gospoda bi bila še javljne sama to doseči zamogla. Živila tedaj opozicija! Drugo povemo drugod. — Zdaj pa hitro še nekoliko o posvetovanju samem v zbornici. Finančni odbor je nasvetoval, naj se dovoli toliko, kolikor je vlada drugič predložila, z opombo, da je treba zanjprej bolj varčno gospodariti, da se pa vendar vsaj začasno ne more toliko zbrisati, kolikor je zbornica poslancev zbrisala. Ko je g. Pipic to zbornici poročil, začne se potem splošni razgovor ali generalna debata. Zanimajo nas pa tu zlasti trije govorniki — grofi Aversperg, Anton, Thun in Rechberg, najboljše pa nam dopada Thunov govor, zavolj natančnosti, odkritosrčnosti in važnosti. On določno zahteva, naj jo berž berž državni voz drugam zasukne; če ne, bo strašno! Po tej poti se ne gre več naprej! Tudi Aversperg je vse reve in nadloge, ki tarejo državo, živo in brez strahu popisoval ter svetoval, naj se posebno pri stroških za armado še kaj več zbrise. Ali proti koncu se zgublja in ne vé kakega posebnega pomočka nasvetovati. On je še preveč Šmerlingovega duha navzet in pričakuje še od sedanjega državnega zbora, od sedanje sistema in še večega zbrisanja pomoči in rešitve iz vseh nadlog in nevarnost. To pa ravno ni prava! Thun je drug mož: on nam razloži bolnikovo stanje, pa jo tudi brez ovinkov pove, da če se ne rabijo precej drugi pripomočki in zdravila, ne bo nikdar zdravja. On seže s svojim nožem do živega in tirja, naj se tudi sistema predrugači, ker dozdanja nas nikakor ni v stanu rešiti. To je razloček med tema dvema govornikoma. Da je večina do zdaj še bolj Averspergu ploskala in mu pravo dajala, ne sme nikogar motiti. Februarski patent je še preveč vkoreninjen in ne dopušča, da bi se vse bolj natanko pregledovalo. Preveč se še blišči! Vendar pa se nadjamo, da bode kmalo boljše. — Tudi grof Rechberg je govoril. Tudi on ni z zdanjim vladanjem zadovoljen — čudno, ker se ni dolgo, odkar je iz ministerstva stopil! — in zahteva, naj se zlasti civilna uprava umanjša ter naj se vpeljejo mirivne sodnije (Friedensgerichte); nadalje, naj se državno gospodarstvo na višjo stopnjo povzdigne in tako k ljudskemu blagostanju pomaga. — Vse prav! Vprašali bi le Rechberga, kje je s svojimi nasveti takrat ostal, ko je še pri zeleni mizi sedel? Saj še ni dolgo od tega, in nikdar nismo nič slišali ali čutili, da bi bil na kako boljše spremembo tiščal. To je čudno! Zdaj pa toliko

vé svetovati! Morebiti da je v ministerskem svetovalstvu govoril, pa danjegovani obveljala? G. Šmerling pa si je prizadeval, zaupanje buditi, da ni tako slabo, kakor so poprejšnji govorniki pravili; da tudi ministerstvo spozna, da je treba varčno gospodariti in da se bo kmalo vse poravnati zamoglo in doprineslo, kar se je dozdej zamudilo. G. Plenar pa tolaži zbornico, naj ima potrpljenje. Res, da se l. 1865 in 1866 stroški z dohodki še ne bodo poravnali, ali l. 1867 se bo to gotovo zgodilo. Od leta 1867 nastopi za Avstrijo zlata doba in vse pojde kaj dobro. Res slakde in zlate — besede in obljube! —

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele niže-avstrijske.

Na Dunaju 27. junija — (Od vseučelišča; slovanska beseda; L. Vukalović; Karadžičeva slika; potres) Milslin, da bode čitatelje zanimalo, zvedeti, kateri predmeti se na tukajšnjem vseučelišču v slovanski predavajo. Naš preučeni rojak gosp. Dr. Franc pl. Miklošič predava 1 uro na teden slovansko arheologijo (stari noslovje), 2 uri na teden pa tolmači ruskega pisatelja Nestorja. Veliko dijakov ga obiskuje, večidelj so, se ve da, slušatelji Slovani po rodu. Izverstni češki pisatelj in rodoljub gosp. A. Šembera predava 3 ure na teden češko slovnicu, in 3 ure zgodovino novejšega češkega slovstva z vajo v pisavi in slogu. Žalibog pa, da ga tako malo dijakov poslušat hodi! Vendar je Slovencev še največ; ko'iko, nočem povedati, ker bi ostermeli dragi čitatelji. Poljski jezik in poljsko slovstvo se ne predava več, — bilo je premalo slušateljev! —

Odbor „slovanske besede“ je v svoji zadnji seji po nasvetu knjižničarja gosp. Dr. Bogišića sklenil, knjižnico osnovati. Posebno se bode gledalo na slovstvo slovanskih narodov, njih zgodovino in statistiko, brez razločka, v katerem jeziku je knjiga pisana, potem pa tudi na dela, ktera slovanski pisatelji v neslovanskih jezikih priobčujejo. Pisatelji, društva slovstvena in založniki se bodo prosili, knjižnico, kolikor mogoče, s pošiljanjem slovstvenih del podpirati. Omeniti še imam, da sta zadnji čas g. prof. Miklošič in patrijarh Maširevič k slovanski besedi kot ustanovnika pristopila. —

Luka Vukalović, kateri je vsakemu gotovo dobro znan, podal se je te dni čez Beč v Petrovgrad, kjer mu je ruska vlada dovolila, da si zunaj mesta Odese posestvo nakupi.

Tukajšnje društvo serbsko „Zora“ izdalo je krasno sliko najzaslužnejšega pisatelja serbskega Vuka Stef. Karadžića. Polo-

Kaj bo pa z ubogo Hercegovino? Kaže se vsaj začasno, da bo rešena čerkeske šibe.

Od kod neki tolika sreča zanje, med tem ko so bratje krog in krog tolikanj nesrečni? — Hercegovcem ni skozi toliko stoletij serce upadlo; večstoletne nesreče in siromaštvo niso mogli ugasniti živlega plamena v sercih hercegovskih; ako je bil tudi pred 2 letoma njih vpor brez koristi, pripravljeni so pa vendar spet, vstati in za orožje prijeti v obrambo drage jim domovine: Turk ne sme buditi sokola, ako je tudi za čas stisnil v peruti glavo svojo!

Črna gora ni deleč od Hercegovine in rekel bi, da se po onih kamnitih bledih ravno tak ogenj širi ter jih ogreva z žarom svojim, a to tolikanj bolj, ker je zemlja bolj kamnita. V tem hribovitem koritu, kakor zmaj (lintvern), počiva junaški duh našega naroda. Zmaj se vtaplja v jezero, pa se spet vzdiga. Ali vokolici tej prežajih mnogo turških lovcev, kateri, dasiravno tega zmaja v serce ustreliti ne morejo, ranijo vendar mu neprestano peruti (krila), da bi mu utekla kri in bi tako poginil, — ali zmaj plane bliskoma v globočino jezera, da zadobi spet novo moč. Ravno zdaj vidimo, da ne sme

Črna gora ene same junaške glave, slavnega Luka Vukalovića, *) v svoje zavetje sprejeti.

Da bi Bog hotel, da bi skorej bolje bilo! — Ker jim druge tolažbe ni, morajo se tolažiti z zaupanjem v Boga in — v svojo lastno moč! Pa tudi v Belemgradu bi bili morali najti turški Slavjani bratovsko sočutje in vzajemnost! Ako tedaj enkrat ta trojna svetkovina vna me serbsko kri in serbska serca, da tem čversteji bijejo in pravo, gorečo ljubezen dihaajo v vsem narodnem trupu, onda še le se nadjamo, da se bode razvedrilo nebo po vsem narodnem obzorju, ki je pa dozdej še pokrito z gostimi meglami in oblaki in černo tmo, iz ktere šviga blisk in pada toča, in se dervijo viharji na vse strani.

Taka je z našimi brati pod turškim jarmom. Zdaj pa prestopimo na avstrijsko zemljo. Najbliži sosedje so nam tu Hrvatje in Serbi, od katerih tudi par besed spregovorimo. Znano je, da so l. 48 in 49 pod junaškim banom Jelačićem Avstrijo

pogina obvarovali in potem v plačilo — Bachovo centralizacijo dobili, ki jih je z drugimi avstrijskimi narodi dolga dolga leta tlačila. Prišla je potem oktoberska diploma, po kterej se jim je spet starodavna ustava povernila ter so tudi dobili svojega dvorskega kancelarja in višo sodnijo v Zagrebu. Ali nastopili so spet nemili časi; bil je zbor razpuščen, predno je doveršil svoje delo. Tudi Dalmacija in vojaška granica ste ostali na cedilu. Zdaj pa je po milosti presvitlega cesarja in kralja zopet deželni zbor sklican, in sicer po starem volilnem redu, da poravna zadeve in vpelje novo ustavno življenje. Želimo jim iz celega serca, da bi si izvolili prave rodoljube za poslance in da bi srečno dognali vse, kar jim je k pridru in blagostanju, zlasti pa da bi napravili v resnici trojedino kraljevino. Samo glejte, da pravega časa ne zamudite!

In naj dostavimo temu naposled še kratko opombico za Slovence posebej. Tudi za nas — Slovence — je ta petdesetletna svečanost imenitna in pomenljiva, kakor sploh vse, kar nam pred oči stavi in nas opominja, da se je ta pa ta nam sorodni narod k novemu življenju prerodil in po-

*) Ravnokar beremo, da je Luka V. s svojimi tovarši stopil na avstrijsko mejo in je na poti v Petrovgrad.

vica čistega dohodka namenjena je za izdavanje Vukovih del, polovica pa, da se pokojnemu starinu spominek napravi. Cena je sliki na belem papirju 1 gld., na kineskem 1 gld. 30 kr. Ako bi znabiti kdo slike želel, naj se obrne pismeno na g. Nikola Milića, pravnika na tukajšnjem vseučilišču, kateri mu bode sliko po pošti (per Nachnahme) poslal.

Ravno sem pismo sklenil in ga mislil zapечатiti, — kar prileti moj tudi Vam znani prijatelj J. in me praša: Ali ne čutiš, da se zemlja trese. Poslušam na vsa ušesa, debelo ga pogledam in se mu odrežem: Kaj me boš za norca imel? Res, res, da se zemlja trese, poterjuje prijatelj, pa ne ona, na kateri ti stojiš, ampak zemlja, na kateri stojé — gg. ministri. Začnem mu praviti, kaj se po mestu govori: Da je nadvojvoda Rajner dobil dovoljenje, naj gre na tuje, — da je Lichtenfels, znani najhujši centralist, jubiliran, da šila in kopita pobirajo Šmerling, Zichy, Nadasdy, Hein in menda še drugi. Vse mesto je po koncu, in nateguje ušesa, kaj da bode. Slišali bote že gotovo tudi v Celovcu po telegrafičnih strunah. Pač res, da se zemlja trese, kedar padajo taki velikaši: Slava presvitlemu cesarju!

Dežele notranje-avstrijske.

Iz Celovca. (O ministerstvu kaj; — „Tagespost“; — vreme.) Že je bil vvodni članek današnjega lista: „Novo ministerstvo“ stavljen, — kar iz telegrama v „Klagenfurterici“ zvemo, da je Šmerlingovo ministerstvo padlo. Novice zastran novega ministerstva so pa še tako čudne in tako si nasprotne, da v resnici ne vemo, pri čem da smo. Zatorej čč. čitateljem samo naznanjamo, kar je že živa resnica. Nadvojvoda Rajner, predsednik ministerskega svetovništva, dobil je odpust ali urlaub in jo je že potegnul na Angleško. Oggerski in sedmograški dvorski kancelar, gg. grofa Zichy in Nadasdy, sta odstavljena. Na mesto Zichy-jevo pride žl. Juri Majlath. Te novice so že uradno oznanjene. Kar pa zdaj povemo, to pa je še le govorica, pa vendar se bode tudi skorej poterdila: Šmerling in njegovi tovarši vsi so cesarja prosili, naj jih iz dozdane službe spusti in cesar je njih prošnje uslišal; le samo Mensdorf, ki je že za predsednika ministerskega svetovništva imenovan, in Burger še ostaneta dalje. Kdo pa bode prihodnje ministerstvo sestavil, tega še nikdo gotovo ne ve. Povemo torej kar se govori in bere. Za državnega ministra je grof Belkredi, deželni poglavar na Češkem, — drugi gospodje, ki stopijo v ministerstvo, pa so: Kellersberg, Poche, Desewfi, Festetič, Pratobevera, Wa-

mladil. Ni nam sicer treba biti kervavih bojev in darovati življenja in blaga svojega, da se reši draga nam domovina iz sovražnih rok, — to nikakor ne, saj jo imamo v naši ustavni Avstriji; ali boj, nič manji, nič huj, kot je kervavi, je ta na duševnem polju, ki ga bijejo domoljubi naši že dolga leta sem, „sukaje uma svitle meče“, in v katerih kardela je neustrašeno stopil tudi „Slovenec“, da pomaga, ako Bog da in sreča junaška, prej dobiti zmago in končati boj, da skorej stopimo v kolo družih izobraženih narodov. Ali, Slovenci! zmagali pa bomo le, če vsi od kraja, kar in kolikor morejo, pomagajo. Toliko večja in stalnejša bo potem tudi zmaga in radost naša! —

S slovníkom slovensko-nemškim, kateri po volji rajnega gosp. knezoškofa Wolfa mora iz njihove zapuščine priti na svetlo, bo vendar zdaj resnica. Deželni odbor je izvedel, da obravnava škofove zapuščine, kar se tiče prineskov do štajarskih patronatov, je zdaj toliko dognana, da čista zapuščina iznaša še veliko čez 20.000 gld. Deželni odbor je poskerbel, da se začne priprave za tisk slovensko-nemškega slovníka. (Po „Nov.“)

ser, Kaisersfeld, Lev Thun, Hübner, Meternich, Hennet, Waidele, Goluhovsky (?) in še nekaj drugih. Skorej se ta reč dožene in morebiti „Slovenec“ že prihodnjič naznani nove ministre. Za danes le še enkrat serčno veseli kličemo: Slava presvitlemu cesarju in sreča ljubi Avstriji! —

„Slovenec“ je prinesel v svojem 46. listu izviren dopis iz Amerike, v katerem stojé te le besede: „Ako ravno ga (Linkolna) je večina nekako merzila, vendar ga zdaj skorej vsi milujejo, pa — naj bi ne bil, kakor drugi keršanski knezi, šel veliki petek v gledališče, in gotovo ne bi se mu bilo kaj takega dogodilo.“ Prašamo, ali to ni gola resnica, kakor Nemec pravi: „Warst nit aufgestigen — warst nit obe gtoln.“ Prašamo, ali bi bilo pravo in pošteno, ko bi bilo vredništvo te besede prenaradilo in čč. bralcem kako laž povedalo. To naj delajo drugi vredniki, — vredništvu „Slovenca“ je resnica in poštenost draga svetinja. „Tagespost“ to „Slovenca“ zazlo jemlje in ga na sramoto postavlja pred celim svetom! Da to ložej in izdatnejši storiti more, pa ona besede „Slovenčeve“ zavije tako, da je Linkoln zavoljo tega bil umorjen, ker je veliki petek v gledališče šel. Lahko bi povedali „Tagespost“ po slovenski kako grenko, — pa da ona Nemka bolj in ložej razume, naj stoji, kar jej „Drauposta“ v št. 65. po nemško pravi:

* (Eingesendet.) Die hier in Klagenfurt in slovenischer Sprache erscheinende politische Zeitung „Slovenec“ zählt bis nun 48 Nummern. Von allen diesen weiss die „Tagespost“ und nach ihr die „Presse“ in Wien kein Sterbenswörtchen. Nun bringt der „Slovenec“ in Nr. 46 eine Originalkorrespondenz aus Stillwater in Nordamerika, in der es wörtlich heisst: „Wäre Linkoln, wie die übrigen christlichen Fürsten, am Charfreitage nicht ins Theater gegangen, wäre ihm gewiss nicht so etwas passiert.“ Diesem Passus unterstellt nun die „Tagespost“ & Comp. folgenden Sinn: „L. ist deshalb ermordet worden, weil er am Charfreitage im Theater gewesen ist!“ — Ist das vielleicht die journalistische Kollegialität und Ehrlichkeit der „Tagespost“ & Comp.?

Vreme je zdaj tukaj še precej ugodno, vendar pa tudi nekako merzlo, zlasti na večer in v noč. — Travniki so že večidel pokošeni, tako tudi detelja, ki se je tu dobro obnesla. Tudi žetev se kmalo prične. —

Iz Ljubljane na Kresovo. *) X. „Triglav“. V kaj bi pošten dopisovalec pero namočil, hoteč napisati katero črtico o tukajšnjih dveh nemških listih, o „Laibacherici“ in Triglavu? Zares težko je, ne preskočiti mej izobraženosti in spodobnosti, pak svoje menenje o njima odkrito razodeti. Pa sej o „Laibacherici“ nič ne rečem; od njene strani se ne sme veliko spodobnega pričakovati; — ali naš „zagovornik“ „Triglav“ (Bog nas kmalu reši takih zagovornikov!) nas od dne do dne s čudovitnejšimi čudi napolnjuje. Može, ki ste ga vstvarili, kako dolgo še bodele terpel tako — nedostojno delovanje? Ali še mislite, da narod stoji na strani vašega „Triglava“? Ali s takimi sredstvi mislite zagovarjati in braniti naše narodne pravice, povzdigniti naše ljudstvo na višjo stopinjo omike, požlahtniti ga ter pridobiti mu poštenje od

*) Dobivamo vsak dan dopisov zastran „Triglava“, — med vsemi pa le eden edini in sicer, kakor stoji v pismu, „iz deutschgesinnten Rudolfswerth-a, zagovarja „Triglava“, vsi drugi so zoper njega. Dolžnost vseh neodvisnih časnikov, torej tudi „Slovenca“, je, da naznanjajo svetu javno mnenje. Ne rad, le prisiljen je „Slovenec“ prinesel dva „Triglavu“ nasprotna dopisa: Složno naj delamo za slovenski naš narod. Gledé na razdor, ki ga „Triglav“ nareja, — gledé na enostranski namen „Triglava“, — gledé na le pičlo pičlo narodno obnašanje „Triglava“, — gledé na oviro in škodo, ki jo edino potrebni „Zukunft“ na Dunaju dela, — očitno izrečemo, da je „Triglav“ prava nesreča za Slovence, — dalje in več o njem pa ne govorimo in ne bomo govorili.

Vredn.

strani drugih narodov? Po tej poti, može, tega namena ne dosežete nikdar. Pustite nemškutarjenje; v narodnej besedi razodevajte se svojemu rodu in visoki vladi!

Že iz vsega začetka nam je serce žalil pravi namen „Triglava“. Ali je res le veljalo „materialnim interesom“ ože kranjske domovine? Meni se zdi, da manj nego — osebnostim. To strašno prikazen smo s tužnim srcem zapazili, ker nas zgodovina uči, da hujšega zla za narode ni, nego kadar se z osebnostmi zamenjujejo najsvetejša načela: narodnost, država, svoboda. Da povemo naravnost, „Triglavovo“ obnašanje je dovolj pokazalo, da je že tudi pri nas žurnalistika postala služkinja oseb, a ne načel naroda. To zlo, kadar se enkrat v naročju kakega naroda zaplodi, začne zatirati vso narodno politiko ter osebne malike vstvarja, katerim gre ali priklanjati se ali — „razdvoj podžigati“. Ta zloba se tudi gotovo lahko ne odpravi; zakaj, kdor je enkrat videl obožavati in po božje častiti svojo podobo, ta ne terpi nasprotnega mnenja več, misleč, da je le on pravi zagovornik, pravi politikar svojega naroda.

Ali to še ni največje hudo. Da bi bil „Triglav“ svoje viteze kakor zlahten oproda branil ter se prav po viteško in izobraženo obnašal, slóobodno mu! Saj so naši pervaki v Ljubljani zares bili hudo napadani. Ali kaj, da je začel „Triglav“ jeklo z blatom zamenjati; da se je začel — takó vsaj ves svet sumi — v novejšem času za skorjico kruheka boriti, on, ki mu je naloga, braniti čast svojih utemeljiteljev in pa „materialne interese“ svoje domovine! Tako postopanje enega naših listov kompromitira lahko vse naše novinarstvo, ker svet krivo sodi vse po enem; tako ravnanje naš narod ponižuje v obeh drugih narodov, ker jim je ravno nemški „Triglav“ pristopnejši od slovenskih listov; tako početje dela razpor med istim narodom našim zdaj, ko bi vse naše moči morale biti v edinem delovanju združene; vse to slabi naš narod! Slovensko ime, katero je treba le vedno bolj osvetljati, vsakemu rodoljubi nalaga dolžnost, da pred svetom slovenskim in slovenskim protestira proti takemu oskrnjevanju našega naroda, in da glasno pové: „Triglavovo“ počenjanje ni po namenu slovenskega omikanega sveta; njegova pot ni pot slovenskih rodoljubov; „Triglav“ ni glasilo narodovo, ampak samo legat (poročnik) nekterih Ljubljanskih mož, ki svojo čast in veljavo za svoje novce v nevarnost podajajo. Bog dal, da potomstvo ne bi huje „Triglava“ obsodilo!

Iz Celja. *) (Graški akademikarji; — slovenščina). „Slovenec“ v svoji novi podobi se mi je tako prikupil, da tudi jaz za pero primem in mu nekaj napišem. Naj zraven še to v misel vzamem, da za nas celjske Slovence ni velika čast, da se o našem mestu le malo kedaj kaka novica bere po slovenskih časnikih. In še ta, ki smo jo une dni v „Slovenca“ brali, ni taka, kakor se je v Celju res godila. Zatorej jo najpred nekaj popravljam in dopolnujem.

Res je, da akademikarji iz Gradca nobene slovenske pesmi na svojem programu imeli niso, — pa to ni res, da jim je mestni odbor prepovedal, kako slovensko zakrožiti. Res je tudi, da je več akademikarjev binokostni pondeljek v farni cerkvi pri sv. maši ob desetih pelo. V tem smislu naj se torej tisti dopis popravi in še enkrat naj zaterdim, da mestni odbor pri vsej tej veselici ni imel ničesar opraviti. Pa to naj dostavljam, kar v imenovanem dopisu manjka. Nekteri naših meščanov so goste iz Gradca res prav sijajno sprejeli. Napravili so jim velik slavalok z nadpisom: „Willkommen“, okinčali svoje hiše, oskerbeli si iz Dunaja drage preproge (tepihe) in obešali jih iz svojih oken, sešivali so si velikanska bandera, da so visela iz pod streh do tal in vihrala pod milim nebom. Prav tako, — naj dela vsak po svoji volji s svojimi denarji.

Slovanski rodoljubi so pa svoj denar kam drugam obrnili. Za nemške akademikarje

niso marali sila veliko; — ali na praznik presv. rešnjega Telesa so za božjo čast stori-
rili, kolikor so le premogli: Zaljšali so svoje
hiše in ulice. Tam pa, kjer si binkošne
praznike videl vse bogato okinčano, ni bilo
več bander, ne vencev, ne preprog, ne sla-
voloka, — le samo nekaj svečic si zagledal,
ki so gole kakor količi na viš šterlele in
berle žalostno. —

Da pa tudi kaj o slovenščini povem, na-
znanjam, da se slovenščina razvija in slo-
venski duh oživlja — vse postavno in mirno,
pa lepo in veselo. Se ve da se tudi tukaj
narodnemu napredku stavljajo ovire in mogel
bi vam nekaj smešnih pa tudi žalostnih do-
godbic povedati. Le tiho — rekel bi —
skrivši hočejo nasprotniki sedaj tega sedaj
unega našina spodjedati. Tako so po mestu
raztrobili, da „Citavnica“ dobiva obilno pod-
pore od ruske vlade, — da so govori v
„Citavnici“ vsi rovarski in puntarski, — da
učitelji citavničarji mislijo po šolah vso
nemščino iztrebiti in vse otroke posloveniti,
itd. In žalibog! da se nahaja ljudi, ki
take gerde laži verjamejo, ako ravno se
vsakdo more vsak dan prepričati, da temu
ni taka. Bodi pa na čast in slavo našim
meščanom rečeno, da je le mala peščica
takih nepokojnežev, posebno so pa to taki
možaki ki bi imeli slovenski znati, pa —
ne znajo! Že po več let tukaj med nami
bivajo in dobri slovenski kruhek jedó, —
preseda pa jim slovenski jezik. Takih ljudi
imamo med seboj, ki so dobre službe dobili
pod tem pogojem, naj se naučé slovenskega
jezika. Minula pa so leta in nikdo jih ni
popraševal in pogledal, ali in kako so spol-
nili svojo nalogo; še manj so pa oni marali
za svojo dolžnost. *) Ložej in prijetnejši
pa je zabavljati, kakor se učiti. Vendar se
suče vse na bolje; imeli smo že več na-
sprotnikov, pa potegnili so jo v druge kraje,
nektare pa je Bog k sebi poklical. Tako
se bode godila tudi zanaprej in ostal bode
mladi svet; mladina naša pa je narodna,
slovenska in torej porok boljših časov za
narod slovenski.

Iz Gorice. Š. Obljubil sem skoraj spet
kaj pisati; evo me! V 43. svojem listu je
„Slovenec“ že omenil, da je lansko leto
učiteljska skupščina teržaškemu namestni-
štvu in po njem tudi ministerstvu željo spo-
ročila, naj bi se vsaj spodnja gimnazija na
narodni podlagi po enakopravnosti deželnih
jezikov za slovenske in italijanske dijake s
paralelnimi razredi preuredila. To je bila
kaj imenitna pa živa seja. Slava čestitim
gg. učnikom goriške gimnazije, da so skle-
nili tako modro in pravično, — slava pa
tudi vodji, ki je menda vpričo vseh učiteljev
tudi deželnemu namestništvu v
zapisniku očitno naznanil, da ne more dalje
več vodja biti goriški gimnaziji, ako se na-
pravijo paralelni slovenski razredi, — kajti
ne zna slovenski, noče pa vodja biti takej
šoli, ktere naučnega jezika ne razume. Alite,
da je to pravi šolnik, **) inres tudi po vsej
praviči daleko in široko slovi. Ni se torej
čuditi, da ga vis. ministerstvo le nerado
prestavi, in ravno odtod morebiti tudi pride,
da se zgorej imenovani predloži in nasvet
učiteljske skupščine tako dolgo ni rešil. Te
dni je nekaj prišlo od ministerstva, kar nauk
v slovenskem jeziku tiče. Tudi od tega naj
„Umni gospodar“, ktereга vreduje g. gim-
nazijalni katehet, sam govori. V 6. listu
imenovanega časnika beremo: „Sila važen
razpis je došel od ministerstva, oziroma od
namestništva, zadnje dni pretekl. mesca tu-

kajšnjemu nadškofijstvu in gimnaziju. Vsled
mnogokratnih tožb in prošenj od tukaj je
namestništvo teržaško samo od sebe pri mi-
nisterstvu dognalo, da se sme vérstvo,
zlasti v spodnjem gimnaziju, v ma-
ternem jeziku (v paralelnih oddelkih)
učiti; sicer pa s tema pogojema, da to
skupne učbe ne moti in nje enakosti ne za-
vira, in pa da primerne bukve imamo“. —
Nekaj je že, hvaležni to spoznamo, — več
je res, kakor v Mariboru, kjer je se še ta
malenkost prepovedala; pa vendar prašamo,
ali je mar to že vse in ali je mar to ravno-
pravnost vseh jezikov? —

Dežele trojedine kraljevine.

Iz Zagreba 25. jul. M. (Jugoslovan-
ska akademija, — Bogovič in Prica).
Našim znanim prijatelom na Dunaju, ako
ravno o kulturi in omike usta svoja tako
široko odpirajo, je vendar ves naš napredok
na narodnem polju le tern v peti. Tako so
nemški časniki raztrobili glas, da ne bode
nič iz naše jugoslovanske akademije. Jaz
pa sem slišal in morem vam dober stati, da
zastran akademije se vse prav dobro kaže.
Dovoljenje za njo že leži v cesarski kan-
celiji in pričakuje se vsako uro, da jo svitli
kralj naš poterdi. Tako dobimo vsaj en-
krat, kar je naš prvi mecén, J. J. Stross-
mayer, tako darežljivo utemeljil in cesar
smo tako dolgo in tako težko čakali. —
Pri nas se kujejo nove čudne reči. Slavni
naš rodoljub Mirko Bogovič je bil v Pe-
šti, da bi se pogovarjal z Madjari zastran
hervaskih in madjarskih razmer. Pa ni
opravil menda ničesar, oholi in vladoželjni
Madjari ne opuste svojih znanih misli, ktere
je tudi baron Eötvös v svoji najnovejši
knjigi spet vnovič in jasno pokazal: Na
jeziku nosijo sladki med, govore od svo-
bode, ravnopravnosti in ljubezni, v sercu
pa le mislijo, kako bi vse narode nemadjar-
ske spravili pod svoje pete. Od Pešte torej
Slavjani in drugi narodi nemadjarski ni-
majo za zdaj še nič pričakovati. Pa mo-
rebiti iz Dunaja? Res da je Maks Prica,
znan iz deželnega zbora l. 1861, te dni bil
na Dunaju, naj da se z ondašnjimi velikaši
pogovori zastran naših zamotanih zadev.
Nič gotovega nismo zvedeli, kaj je Prica v
Beču opravil, — to pa naravnost povemo,
da, odkar sedijo zdajni možaki na kermilu,
ne pričakujemo kaj izdatnega za našo tro-
jedino kraljevino. Pa — ako ne lažejo vsa
znamnja, zdajne reči in razmere na Dunaju
ne morejo več dolgo tako ostati; slišal sem
za gotovo pripovedovati, da so Šmerlingo-
vemu ministerstvu ure že odštete. Kaj bode
neki po tem z njegovimi pajdaši iz naše
kraljevine? —

Dežele korone češke.

Iz zlate Prage. R. (Stara birokraci-
ja). Naša nova občinska ali srenjska po-
stava ni rešila naših občinskih županov hu-
dega jarma nekdanje birokracije. Kaj ne-
kteri okrajni predstojniki mislijo in počenjajo,
kazalo se je — ni temu davno — v Mladi-
boleslavi (Jungbunzlau). Peveci so hotli v
imenovanem mestu napraviti slovesno vese-
lico. Meščani so narejali priprave, da bi
ljube goste dostojno sprejeli. Obešali so po
javnih mestih tudi table, na kterih so bili
napisani vsake baže napisi. To ondašnjemu
okrajnemu predstojniku ni bilo nikakor po
volji, on ukaže imenovane table pobirati in
odpravljati in toži mestnega župana, — in
tožno pismo je, nad kterim se čudoma čudi
ves ustavni svet. G. predstojnik piše: „Vom
Bürgermeister (Vodka) seien mit vollem
Grunde Ungesetzlichkeiten vorauszuset-
zen, da derselbe weder die Fähigkeiten,
noch die Kenntniss, noch die sonstige Eignung
für seine ämtlichen Funktionen habe, sondern
lediglich als Werkzeug von der ultračechi-
schen Partei zum Bürgermeister gewählt sei,
und als solcher unter dem unbedingten
Einflusse der Führer dieser Partei stehe.“

To pa je vendar preveč od občinskega urada
tako pisati. Občinski ured (Gemeindeamt)
je tudi javni ured in ali se sme po naših
postavah o njem tako govoriti? To je jas-
kot beli dan, ako bi kak drug človek kaj
tacega pisal ali govoril o javnem uredu, po-
sadili bi ga gotovo tje, kamur tudi po pra-
vici zasluži. — Pa nisem še pri kraju z g.
Jelenom, — poslušajte še, zakaj da tako
ogledljivo o občinskem županu piše. On
pravi v svoji tožbi: „Unser Bürgermeister
stellt sich seit seiner Wahl als ein Feind
der k. k. Behörden hin“, — in čujte zakaj
in kako: „Dass Vodka seit seiner Wahl
wohl mit keinem der Vorstände der hier-
ortigen Behörden auch nur gesprochen
hat und dass er selbst bei Feierlichkeiten
in der Kirche dem Herrn Kreischef die ge-
bührende Achtung versagt, und ohne Gruss
sitzen bleibt, wenn alle Welt dem Herrn
Vertreter Sr. Majestät ihre Ehrfurcht erwei-
set.“ To se je godilo v novi Avstriji! Sli-
šimo, da je g. župan Vodka tožil in ves
svet radovedno čaka, kaj da kaj bode. Alite,
da pri vas na Slovenskem nimate eksem-
plarov takih okrajnih predstojnikov? —

Ptuje dežele.

Ruska.

(Kaj bode s Poljskim? — Iz Azije.)
K pogrebu mladega careviča dohajale so
tudi deputacije poljske. Eni od njih je
rekel ruski car Aleksander: „Naj vsaj en-
krat opusté svoje sanjarije. On in njegov
naslednik ne dopusti nikoli, da bi se Poljsko
odtergalo od Ruske“. Te besede razlagajo
se različno. Nekteri časniki pravijo, da car
Aleksander prepusti poljskemu kraljestvu
svojo samostalnost in narodnost, le naj da
misli opusti, Poljsko odtergati od Ruskega
in naj da to svojo lojalno misel tudi v mir-
nem djanju pokaže. Maloruski časopis,
„Slovo“, ki v Lvovu izhaja, pa piše: Iz teh
besed se jasno kaže, da poslednji punt na
Poljskem ni pomagal poljsko narodnost in
poljski življenj povzdigniti, temveč škodoval je
obema. Ako bi pa bilo Poljsko radovoljno
in hvaležno sprejelo prelepe reforme in nove
naprave, ki jih je car Aleksander po zna-
nem načertu pl. Wielopoljskega dal, gotovo
bi Poljsko že zdaj stalo na tistem mestu,
kamur pa zdaj pride še le po nekoliko de-
setih letih. — Nemški časniki so vsi veseli
po svetu trobili, da so Rusi v Aziji zgubili
poglavitno bitvo. „Slovenec“ je po slav-
janskih časnikih terdil, da temu ni taka.
Zdaj „Narod“ naznanja od te bitve bolj na-
tanko in pravi, da so Rusi Buhare slavno
zmagali. Buhari so terdnjavo Niaz-Bek za-
pustili in Rusom jih je v roko prišlo 370
vjetih, 6 velikih topov in veliko vojaške
tvarine.

Francoska.

Za velikega poveljnika Pariške posadke
je izvoljen maršal Canrobert, ne pa
Mak-Mahon, kakor so je dozdaj govo-
rilo. Canrobert je neki bolj zanesljiv in
ne tako prebrisan, kakor pa algirski na-
mestnik. Ker je Pariz glava in serce Fran-
coske, treba je Napoleonu zlasti zdaj jako
zanesljivega in pokornega poveljnika. —
Delavci se še niso popolnoma pomirili. —

Duhovske zadeve.

Lavantinska škof.: G. Mihael La-
puh, fajmošter v Šmihelu nad Laškem, se
podá v začasni pokoj.

Loterija.

Terst.: 78 90 63 74 51.

Dunajska borsa 30. junija 1865.

1860 derž. posoj	90.55
Bankine akcije	798
Kreditne „	177.70
London	108.85
Novi zlati	5.18
Srebro	106.50

*) Tudi drugod se taka godi. Gospodje dobivajo
službe, za ktere je slovenski jezik neobhodno
potreben. Ker ga pa ne znajo, dobé v dekretu
zapisano, naj se v 2 — 3 letih naučé slov. jezika.
Pa minejo leta, in nikdo ne mara in praša za slo-
venski jezik Vredn.

**) Pa niso vsi vodji po Slovenskem teh misli. Mi
poznamo mesto, kjer se uči po glavni, po real-
ni in po latinski šoli slovenski jezik, — pa vse
te šole imaje za vodje — terde Nemce. Vredn.